

P BLET

II època,

Any XVIII, número 37,

Desembre 2018

TRES FIGURES DE L'ESGLÉSIA

El passat 14 d'octubre tenia lloc a Roma la canonització, entre d'altres, del Papa Pau VI i de l'arquebisbe Òscar Romero. Enguany se celebra també l'any Vidal i Barraquer, amb motiu del 150è aniversari del naixement, 75è de la mort i 40è del retorn a Tarragona de les despulles del cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, arquebisbe de Tarragona entre 1919 i 1943. L'Església recorda i posa com a model personalitats que han tingut un paper molt destacat en la seva història recent i, per extensió, en la història contemporània.

Giovanni Battista Montini fou el Papa de l'aplicació del Concili Vaticà II, intel·lectual profundament implicat en els moviments catòlics universitaris italians en temps no gens fàcils, com foren els del règim feixista a Itàlia, fou també un estret col·laborador del Papa Pius XII i pastor de la diòcesi europea més gran, Milà. Ningú com ell per prendre el relleu del timó de l'Església un cop mort sant Joan XXIII, després d'unes poques sessions conciliars. Li tocà viure la segona part del Concili i sobretot la seva aplicació, que no estigué pas exempta de complicacions davant les diverses sensibilitats que composaven l'Església aquells anys; una part enyorava el passat i una altra se'n volia desentendre. Certament en patí molt les conseqüències de manera personal en temps convulsos però ens ha llegat les grans encíclicues *Ecclesiam Suam*, *Populorum Progressio* i la *Humanae Vitae* que, al cap de 50 anys, continua sent discutida.

Clar exponent de l'Església postconciliar és l'arquebisbe Òscar Arnulfo Romero, que li tocà viure el conflicte virulent del seu país, El Salvador, amb milers de morts, víctimes de la violència política d'un costat i de l'altre, i alhora una forta repressió. Foren molts els preveres que a El Salvador donaren llur vida servint una Església propera als pobres,

als marginats i als desheretats: Òscar Romero, els jesuïtes de la Universitat Catòlica Americana... Monsenyor Romero representa l'Església sofrent que ha fet l'opció preferencial pels pobres. Sant Joan Pau II, amb qui certament tingué diferències, el definia com a *gelós Pastor a qui l'amor de Déu i el servei als germans van conduir fins al lliurament mateix de la vida de manera violenta, mentre celebrava el Sacrifici del perdó i de la reconciliació* (6 de març de 1983).

El cardenal Francesc d'Assís Vidal i Barraquer, nascut a Cambrils ara fa 150 anys, en les hores dramàtiques del juliol de 1936 cercà refugi a Poblet, on celebrà la darrera Eucaristia a la seva diòcesi, acompanyat del seu mai no oblidat bisbe auxiliar, el beat Manuel Borràs. Detingut per un grup anarquista de l'Hospitalet, fou tret de la presó de Montblanc per ordre directa del President Lluís Companys, que hagué d'enviar un grup de Mossos d'Esquadra per rescatar-lo. A la presó hi restà el bisbe auxiliar, malgrat tots els intents del Cardenal per endur-se'l amb ell. El beat Manuel Borràs rebé el martiri el 12 d'agost de 1936 al Coll de Lilla. Faltaven poc més de quatre anys perquè la vida monàstica retornés a Poblet en unes circumstàncies polítiques, econòmiques i socials d'extrema duresa, però molt diferents. El cardenal morí a l'exili suís de Friburg i fou sepultat definitivament a Tarragona l'any 1978, la seva seu entre 1919 i 1943, un pontificat de vint-i-quatre anys, dels quals set a l'exili. Una figura eclesiàstica clau per entendre la història del segle XX a Catalunya i a Espanya.

La importància de la seva figura ve d'una banda del paper jugat com a representant de l'Església durant els darrers anys de la monarquia del rei Alfons XIII, en especial en el període de la dictadura del general Miguel Primo de Rivera, la II República i la Guerra Civil; durant tots aquests períodes en fou protagonista, sense voler ser-ho. Respectuós amb la figura del rei Alfons XIII, crític amb

la política vers Catalunya del general Primo de Rivera, conciliador i alhora contundent defensor dels drets de l'Església davant les autoritats republicanes, home de pau enmig d'una guerra que era abans que res incivil i cruel i que costà la mort de molts sacerdots i catòlics a la diòcesi de Tarragona. El seu gest més important del període de la guerra civil, a més del dolor per la pèrdua de tants dels seus preveres i diocesans a causa de la persecució religiosa, fou la seva negativa a signar la carta col·lectiva de l'episcopat espanyol (1 de juliol de 1937) impulsada per un antic company seu al capítol catedralici de Tarragona, el cardenal Gomà, arquebisbe aleshores de Toledo. Amb la seva actitud volia evitar una hipoteca per al futur de l'Església. Aquesta negativa unida a la campanya per presentar-lo com un separatista motivaren que el règim del general Franco el declarés incompatible amb la nova Espanya. D'altra banda i molt més important fou el seu tarannà eclesial, que moltes vegades s'ha dit avançat als seus temps i proper al que seria el Concili Vaticà II. La seva actitud de pau i no intromissió en els drets del poble cristià està a la base mateixa d'algunes de les decisions més importants del Concili Vaticà II. No ens cal

oblidar que era algú molt proper al Cardenal Pacelli, el Papa Pius XII, que en molts aspectes, encara que no ho sembli, prefigurà ja el Concili amb col·laboradors com el cardenal Montini.

Tot plegat ens empeny a recordar-los i a pensar que hi ha figures que esdevenen símbols d'actuació, models en el cas dels sants com Pau VI i Òscar Romero, perquè llur vida ens dona una pinzellada dels conflictes i de les tragèdies que tantes vegades ens amenacen i com les han afrontat.

Ens han deixat un missatge de pau, concòrdia i reconciliació, junt amb l'exemple de la seva actuació, que en el seu moment els significà incomprendiments, menyspreus i fins i tot odís. La responsabilitat dels temps, els que ens toca de viure a cadascú, és a les nostres mans; però com ells ens cal tenir sempre present que la pau i la convivència han d'estar per damunt de qualsevol ideologia, de qualsevol opció política. És el nostre compromís com a creients.

Octavi Vilà, abat

